

ת"פ (חיפה) 19451-10-22 - מדינת ישראל נ' דניאל תלמיד 2. יונתן עוזיאל שועה

ת"פ (חיפה) 19451-10-22 - מדינת ישראל נ' דניאל תלמיד 2. יונתן עוזיאל שועה ואח'שולם חיפה
ת"פ (חיפה) 19451-10-22
מדינת ישראל

נגד

1. דניאל תלמיד 2. יונתן עוזיאל שועה

בית משפט השלום בחיפה

[23.04.2025]

כבוד השופטת מריה פיקוס בוגדאנוב

גזר דין

בתאריך 14.3.24 הודו הנאשמים בעובדות כתב האישום, אך כפרו בכך כי המרמה בוצעה בנסיבות מחמירות. בתאריך 2.7.24 ניתנה הכרעת דין בה הורשעו הנאשמים בעבירות של זיוף בכוונה לקבל דבר בנסיבות מחמירות בניגוד לסעיף 418 + 29 לחוק העונשין, התשל"ז - 1977 (להלן: "חוק העונשין"), שתי עבירות של שימוש במסמך מזויף בניגוד לסעיף 420 + 29 לחוק העונשין, שתי עבירות של התחזות לאדם אחר במטרה להונות בניגוד לסעיף 441 + 29 לחוק העונשין, ושתי עבירות של ניסיון לקבל דבר במרמה בניגוד לסעיף 415 רישא + 29 + 25 לחוק העונשין.

עובדות כתב האישום בהן הורשעו הנאשמים בהכרעת הדין:

נאשם 1 הוא אחיינו של נאשם 2.

בזמנים הרלוונטיים לכתב האישום היה נאשם 2 סטודנט ולצורך השלמת חובותיו האקדמיים נדרש להיבחן בבחינת אמי"ר לקבלת פטור מלימודי אנגלית, שנערכה על ידי המרכז הארצי לבחינות והערכה (להלן: "הבחינה"). בשנת 2018 ניגש נאשם 2 לבחינה ותוצאת הבחינה לא זיכתה אותו בפטור מלימודי אנגלית.

בהמשך לאמור, במועד שאינו ידוע במדויק למאשימה, טרם ה- 3.9.19, פנה נאשם 2 לנאשם 1, אשר דובר את השפה האנגלית כשפת אם, וביקש ממנו להיבחן בבחינה בשמו. נאשם 1 הסכים והשניים סיכמו כי נאשם 1 יבחן במקום נאשם 2 בבחינה, תוך שיציג עצמו כנאשם 2 על מנת שנאשם 2 יוכל לקבל במרמה פטור מלימודי אנגלית (להלן: "הסיכום").

בהמשך לסיכום ביניהם, זייפו הנאשמים את תעודת הזהות של נאשם 2, בכך שהחליפו את תמונת נאשם 2 בתמונה של נאשם 1 (להלן: "תעודת הזהות המזויפת").

בתאריך 3.9.19 בהמשך לסיכום, הגיע נאשם 1 למוסד הטכניון שבחיפה על מנת להיבחן בבחינה בשמו של נאשם 2, כשהוא מחזיק בתעודת הזהות המזויפת. נאשם 1 הציג את תעודת הזהות המזויפת למשגיח הבחינה, בידעו כי היא מזויפת, תוך שהוא מתייצג כנאשם 2 וזאת בכוונה להונות. בהמשך, נבחן נאשם 1 בבחינה בשמו של נאשם 2. נאשם 1 עשה כאמור בצוותא חדא עם נאשם 2, במטרה לקבל עבור נאשם 2 במרמה פטור מלימודי אנגלית. תוצאת הבחינה העלתה חשד למרמה, ומשכך זומן נאשם 2 ע"י המרכז הארצי לבחינות והערכה לבחינה חוזרת, אליה לא התייצב.

בהמשך לסיכום ביניהם, בתאריך 6.9.20 הגיע נאשם 1 בשנית למוסד הטכניון שבחיפה, על מנת להיבחן בבחינה נוספת, בשמו של נאשם 2, וזאת בכוונה להונות. בהמשך לאמור, נבחן נאשם 1 בבחינה בשמו של נאשם 2. נאשם 1 עשה כאמור בצוותא חדא עם נאשם 2, במטרה לקבל עבור נאשם 2 במרמה פטור מלימודי אנגלית. משגיח הבחינה הנוספת חשד כי תעודת הזהות המזויפת זויפה, ובסיום הבחינה הנוספת עוכב נאשם 1. הנאשמים הודו בכל העובדות המפורטות בכתב האישום, אך טענו כי לא היה מקום לייחס להם עבירה של ניסיון לקבל דבר במרמה בנסיבות מחמירות, שאינן מתקיימות במקרה זה, ומשכך לאחר שנשמעו סיכומים בעל פה ניתנה הכרעת דין בעניינם.

בהכרעת הדין קבעתי כי לא שוכנעתי כי במקרה זה התקיימו נסיבות מחמירות בכל אחת מן העבירות של ניסיון קבלת דבר במרמה ועל כן הנאשמים הורשעו בעבירות המפורטות לעיל.

בתום מתן הכרעת הדין ניתנה החלטה לפיה שירות המבחן יערוך תסקיר בעניינם של הנאשמים, אשר יבחן בין היתר את שאלת ביטול ההרשעה.

תסקיר בעניינו של נאשם 1:

מהתסקיר שנערך בתאריך 13.3.25 עולה כי הנאשם 1 בן 31, רווק, מתגורר בבית סבתו, עובד כחובש בטיולים, ומשרת במהלך החודשים האחרונים במילואים כחובש קרבי למעלה מ-300 ימים.

הנאשם גדל במשפחה המנהלת אורח חיים חרדי, וכאשר היה בן 15 משפחתו היגרה למישיגן בארה"ב, שם הם מתגוררים עד היום. הנאשם עלה לישראל והתגייס לצה"ל, שירת שירות צבאי מלא, ובשנים האחרונות מקיים אורח חיים חילוני.

הנאשם מסר כי ברצונו לחזור ללימודי סיעוד שהחל בארה"ב והפסיק, והוא חושש כי הרשעתו בדין עלולה לגרום לפגיעה בסיכויי לעסוק בעתיד בתחום זה. עוד מסר הנאשם כי עקב ההליך המשפטי התקשה למצוא תעסוקה בתחום האבטחה.

הנאשם שלל שימוש בחומרים ממכרים ואין לחובתו הרשעות קודמות.

בהתייחס לעבירות בהן הורשע, שיתף הנאשם כי הוא חש חרטה ותסכול על התנהלותו. לדבריו, הוא מבין כי התנהלותו אינה חוקית והרקע למעשיו היה הרצון לסייע לדודו בלימודי התואר. הנאשם תיאר כי הוריו לא מודעים לגבי ההליך הפלילי והוא חש בושה בחשיפה מול משפחתו, מכיוון שהתנהגות זו מנוגדת לאורח חייהם.

שירות המבחן התרשם כי הנאשם פעל מתוך תחושת מחויבות כלפי דודו ונטייה לריצוי תוך ויתור על עמדותיו האישיות, כאשר הוא מתקשה בעמידה אסרטיבית מול לחצים וקונפליקטים. עוד התרשם שירות המבחן מתובנות באשר לחומרת מעשיו וההליך המשפטי מהווה גורם מרתיע לעתיד.

הנאשם ביטא נכונות להשתלב בקבוצה טיפולית בתחום המרמה.

מחד שירות המבחן התרשם מקושי של הנאשם בהפעלת שיקול דעת במצבי לחץ, מופנמות, נטייה לריצוי ודימוי עצמי נמוך. מאידך שירות המבחן התרשם כי הנאשם בעל יכולות הסתגלות ויציבות במסגרות השונות, יש לו רשת משפחתית תומכת ויציבה, הוא בעל שאיפות ותוכניות לניהול אורח חיים נורמטיבי. בנוסף, הנאשם הביע רצון להשתלב בטיפול.

שירות המבחן המליץ להימנע מהטלת ענישה מחמירה על הנאשם בכדי לא לגרום לפגיעה בתעסוקתו. לפיכך, הומלץ על צו של"צ בהיקף של 200 שעות וכן הטלת צו מבחן למשך שנה, במסגרתו יחל הנאשם להשתתף בקבוצה טיפולית בשירות המבחן.

באשר להרשעתו בדין, שירות המבחן התרשם כי הנאשם נטל אחריות על ביצוע העבירות, הביע נכונות להשתלב בטיפול, וההליך המשפטי היווה גורם מרתיע עבורו. עוד התרשם שירות המבחן כי הרשעתו בדין של הנאשם עלולה לפגוע בסיכויו בעתיד להשתלב בלימודים בתחום הסיעוד ולהקשות עליו במציאת עבודה, ועל כן הומלץ על אי הרשעתו בדין.

תסקיר שירות המבחן בעניינו של נאשם 2:

הנאשם 2 בן 33, רווק, בעל תואר ראשון. הנאשם שירת שירות צבאי מלא כלוחם והוענק לו אותות וצל"שים על תפקודו ומילוי חובותיו. הנאשם גדל במסגרות חרדיות ובילדותו ונערותו התמודד עם אובדן הוריו. הוא חווה מעברים תכופים בין מסגרות הלימוד ולקראת סוף התיכון יצא בשאלה והחל לנהל אורח חיים חילוני. בתסקיר צוין כי הנאשם עבד עם נוער בסיכון והרגיש תחושת סיפוק מעבודתו אולם עזב בשל התנאים הסוציאליים. הנאשם מסר כי צבר חובות רבים ומתמודד עם מצב כלכלי דחוק.

הנאשם ביטא חרטה וצער על התנהלותו עוברת החוק, אמר כי הוא מכיר בחומרת מעשיו ובפגיעה שהסב לנאשם 1, לעצמו ולסביבתו. הנאשם ביטא כי היה בתחושה של "יאוש ותסכול על רקע אי הצלחתו במבחני האנגלית וחווה חשש ביחס ליכולתו לקבל את התואר במועדו.

הנאשם הביע הבנה להתנהלותו המרמית, הביע חרטה על אופן התנהלותו והציג אלטרנטיבות התנהגות אחרות בהן יכול היה לבחור. לדבריו, התנהלות זו אינה מאפיינת את אישיותו והתייחס לעבירה כחריגה למהלך חייו, או כחלק מדפוסי התמודדות במצבי דחק או תסכול. עוד אמר הנאשם כי הוא חווה תחושות של בושה, אשמה וצער על מעשיו והנזק אשר הסב לסביבתו.

הנאשם תיאר בפני שירות המבחן את הפגיעה והמחירים אותם הוא משלם בפן התעסוקתי ואי יכולתו להשתלב בתפקידים משמעותיים בשל הרישום הפלילי, או להגיש מעמדות לתפקידים בתחום הביטחון או תפקידי ניהול. הנאשם אמר כי הוא מרגיש שהרשעתו בדין תוביל לפגיעה משמעותית במשלח ידיו ותפגע בהתפתחותו המקצועית בעתיד. שירות המבחן התרשם כי הנאשם מגלה הבנה רבה להתנהלותו עוברת החוק, מכיר בחומרת מעשיו ובמחירים הכבדים אותם משלם בגין מעשיו וחווה הרתעה משמעותית מההליך המשפטי.

שירות המבחן ציין כי הנאשם ללא הרשעות קודמות וההתרשמות היא כי ביצוע העבירה היא חריגה לאישיותו ומהלך חייו. עוד צוין כי הנאשם פעל לשמירה ויציבות בתחומי חייו השונים ושואף להצלחה ולהתקדמות בחייו באופן יצרני ומועיל לחברה. שירות המבחן התרשם כי התנהלותו החריגה של הנאשם נבעה ממצוקה ודחק וכי ככל הנראה פעל על מנת לקצר תהליכים בעקבות קשייו לצלוח את המבחנים. בנוסף, צוין כי הנאשם לקח אחריות מלאה על מעשיו וביטא אמפטיה כלפי שותפו בתיק אשר סיבך אותו במעשיו וכלפי נפגעי העבירה.

מאחר ושירות המבחן התרשם כי מדובר בהתנהלות חריגה בחייו של הנאשם, והרשעתו בדין עלולה להוביל לפגיעה קונקרטית ממשית במקורות פרנסתו בעתיד, ולפגוע בדימוי העצמי והתפתחותו המקצועית הומלץ לסיים את ההליך המשפטי ללא הרשעתו בדין.

שירות המבחן המליץ על העמדת הנאשם בצו מבחן למשך שנה וחצי במסגרתו ישולב בטיפול קבוצתי בתחום המרמה בשירות המבחן, בצירוף צו של"צ בהיקף של 250 שעות.

ראיות לעונש:

ב"כ הנאשם הגיש בעניינו של נאשם 2 אישור זכאות לתואר (טע/3), מכתבי המלצה (טע/4 - טע/6) ומסמך לפיו לא יוכל להתקבל למקום עבודה הדורש נשיאת נשק בשל ההרשעה (טע/8).

בעניינו של נאשם 1 הגיש ב"כ הנאשמים מכתב המלצה ואישור על שירות מילואים (טע/9 ו-טע/10 בהתאמה). עוד הוגשה כתבה לפיה נאשם 1 נכח בפגוע והגיש עזרה לפצועים (טע/11).

טיעוני הצדדים:

המאשימה טענה כי לאחר שהנאשמים תכננו להונות את רשויות מוסדות ההשכלה, הם פעלו באופן מתוכנן תוך זיוף תעודות זהות וביצעו עבירות מרמה בשתי הזדמנויות שונות. לטענת המאשימה הנאשמים במעשיהם פגעו באמון הציבור במערכת ההשכלה הגבוהה ובטוהר הבחירות. עוד נטען כי הנאשמים חזרו על מעשיהם פעמיים, ללא מורא או חרטה ומשכך, מדובר בפגיעה חמורה בערכים המוגנים.

המאשימה הפנתה לפסיקה וביקשה לקבוע כי מתחם העונש ההולם נע בין מס' חודשי מאסר שניתן לרצות בעבודות שירות ועד ל-12 חודשי מאסר בפועל, בצירוף ענישה נלווית.

באשר להודעת ב"כ הנאשמים לפיה שירות המבחן ייחס לנאשמים בתסקיר עבירות מרמה בנסיבות מחמירות מסוג פשע, במקום עבירות מרמה מסוג עוון, נטען כי תסקיר שירות המבחן הוא בגדר המלצה ואינו מחייב את בית המשפט, ומכל מקום ההתייחסות בתסקיר הייתה לאופי העבירות וביצוען ופחות למובן המשפטי של העבירות.

המאשימה התנגדה להמלצת שירות המבחן בדבר אי הרשעת הנאשמים וטענה כי לא מתקיימים שני התנאים של הלכת כתב לביטול ההרשעה. בהקשר זה נטען כי סוג העבירות בהן הנאשמים הורשעו אינו מאפשר את ביטול ההרשעה וזאת מבלי לפגוע באופן מהותי בשיקולי הענישה, וכי לא הוכח כי הותרת הרשעת הנאשמים עלולה לפגוע פגיעה חמורה בשיקומם. בהקשר זה הפנתה המאשימה לפסיקה בה בעבירות מרמה הותרו הרשעות נאשמים על כן, וצוין כי יש להותיר את ההכרעה לגבי השלכות תעסוקתיות בידי הגורמים המוסמכים.

יחד עם זאת, מאחר והנאשמים ללא עבר פלילי, עתרה המאשימה למקם את עונשם ברף התחתון של המתחם לו עתרה.

ב"כ הנאשמים טען כי העבירות בוצעו ללא תחכום או עורמה שהקשתה על גיליון, כאשר אין קורבן מוחשי וגם לא נגרם נזק מוחשי.

באשר לנאשם 2 נטען כי הנאשם הגיע מבית חרדי, גדל בנסיבות חיים מורכבות, וחרף הקשיים שעבר בחייו הוא נמצא זכאי לקבלת תואר (טע/3) ותרם למען הקהילה רבות (טע/4 - טע/5). בהקשר זה הפנה ב"כ הנאשם למכתבי המלצה שניתנו לנאשם מתקופת שהותו בפנימייה (טע/6) ושירותו הצבאי (טע/7).

לגבי נאשם 1 נטען כי הוא ללא עבר פלילי, עלה מארה"ב ושירת שירות קרבי כחייל בודד. עוד נטען כי על אף שהנאשם שהה בארה"ב בעת תחילת המלחמה הוא מיהר להתגייס והוא משרת מעל 300 ימי מילואים בעזה (טע/10). ב"כ הנאשם הפנה להמלצה ממפקדו של הנאשם בצבא (טע/9) וכן למסמך לפיו הנאשם נכח בפיגוע וטיפל בנפגעים תוך סיכון חייו (טע/11).

ב"כ הנאשמים טען כי הנאשמים נטלו אחריות על מעשיהם, הביעו חרטה ונקלעו להליך משפטי שהיה בגדר עינוי דין שנמשך במשך חמש שנים. עוד נטען כי מדובר בשני נאשמים שנסיבות חייהם מורכבות, אך הם שירתו את המדינה נאמנה וניהלו עד אותו מקרה אורח חיים נורמטיבי.

באשר לסוגיית ביטול ההרשעה נטען כי מדובר בעבירה ראשונה ויחידה שביצעו הנאשמים, דבר המהווה חלק מהשיקולים אשר נשקלים בעת ביטול הרשעה, על פי הלכת כתב. עוד נטען כי הותרת הרשעתם של הנאשמים בדיון מהווה עבורם מכשול גורלי להתפתחותם התעסוקתית. בהקשר זה, ב"כ הנאשמים הפנה למסמך לפיו נאשם 2 לא יכול להתקבל למקום עבודה בשל הרשעתו מאחר והיא כרוכה בנשיאת נשק (טע/8). ב"כ הנאשמים הוסיף וטען כי על אף שהתסקירים התייחסו חמורות מאלו שהנאשמים הורשעו בפועל, הם היו חיוביים ושירות המבחן המליץ לבכר בעניינם של הנאשמים את ההליך השיקומי ולהורות על ביטול הרשעתם.

לאור האמור, ב"כ הנאשמים ביקש לאמץ את המלצות שירות המבחן, להורות על ביטול הרשעתם של הנאשמים ולהטיל עליהם צו מבחן וצו של"צ. לחלופין, נטען וכי ככל ובית המשפט יחליט להותיר את הרשעת הנאשמים על כנה, יש להטיל עליהם ענישה צופה פני עתיד או לכל היותר מאסר בפועל של מס' שבועות אשר ירוצה בעבודות שירות.

דברי הנאשם 1:

הנאשם הצטער על מעשיו, הביע חרטה עמוקה, דיבר על תרומתו למדינה ואמר כי לא יחזור על מעשיו.

דברי הנאשם 2:

הנאשם אמר כי לא יחזור על מעשיו ותיאר כי אינו מתקבל לעבודות בשל הרשעתו.

דיון והכרעה:

ביטול הרשעה:

הלכה היא, כי משהוכח ביצועה של עבירה יש להרשיע את הנאשם בביצועה, וסיום ההליך המשפטי ללא הרשעה

ייעשה רק במקרים חריגים, שבהם היחס בין חומרת העבירה לבין הנזק הצפוי לנאשם מן ההרשעה, אינו סביר.

בהקשר זה נאמר בע"פ 2513/96 מדינת ישראל נ' שמש, פ"ד נ(3) 682 (1996):

"שורת הדין מחייבת כי מי שהובא לדין ונמצא אשם, יורשע בעבירות שיוחסו לו. זהו הכלל. הסמכות הנתונה לבית

המשפט להסתפק בהעמדת נאשם במבחן בלי להרשיעו בדין, יפה למקרים מיוחדים ויוצאי דופן. שימוש בסמכות הזאת

כאשר אין צידוק ממשי להימנע מהרשעה מפר את הכלל. בכך נפגעת גם שורת השוויון בפני החוק".

על המבקש מבית המשפט להימנע מהרשעתו לעמוד בשני תנאים מצטברים: האחד, כי סוג העבירה מאפשר לוותר

בנסיבות המקרה המסוים על ההרשעה, מבלי לפגוע באופן מהותי ביתר שיקולי הענישה; והשני, כי ההרשעה תפגע

פגיעה חמורה בנאשם ובשיקומו, כאשר על הנאשם להצביע על נזק קונקרטי, ממשי, שייגרם לו אם הרשעתו תיוותר

על כנה (ע"פ 2083/96 תמר כתב נ' מדינת ישראל, פ"ד נב(3), 337, ע"פ 9150/08 מדינת ישראל נ' איתמר ביטון

(23.7.09)).

בית המשפט העליון שב וחזר על ההלכה בדבר הצורך בהוכחת "נזק קונקרטי", ודחה את הניסיונות לכרסם בהלכה זו

(רע"פ 547/21 סיטיק נ' מדינת ישראל (17.03.21)). בהקשר זה נקבע ברע"פ 3589/14 שרון לוזון נ' מדינת

ישראל (10.6.14):

"בשורה ארוכה של פסקי דין נקבע, כי על העותר לאי-הרשעה מוטלת החובה להצביע על כך שהרשעתו תביא

לפגיעה קשה וקונקרטית בסיכויי שיקומו, ולתמוך את טענותיו בתשתית ראיתית מתאימה... החובה להצביע על נזק

קונקרטי, עולה בקנה אחד עם אופיו המצומצם של החריג שעניינו הימנעות מהרשעה, אשר נועד לחול אך במקרים

בהם קיימים טעמים כבדי משקל הנוגעים לשיקומו של הנאשם. כפי שציינתי לאחרונה בעניין שמואלי, שם דובר

בנאשם קטין, כי "אין מקום להניח כי כל הרשעה של קטין צפויה לפגוע, מניה וביה, באופן מהותי באפשרותו

להשתקם", ובוודאי שאין מקום להנחה מעין זו, אך משום שמדובר בנאשם נטול עבר פלילי. אימוץ עמדתו של המבקש

תוביל לסטייה מהאיזון הבסיסי העומד ביסודו של חריג ההימנעות מהרשעה, ולהחלתו של החריג גם במקרים בהם אין

כל סיבה ממשית לכך".

בענייננו, הנאשמים אינם עומדים באף אחד מהתנאים המצטברים שנקבעו בפסיקה לצורך ביטול ההרשעה.

הנאשמים הורשעו בביצוע עבירות של זיוף בכוונה לקבל דבר בנסיבות מחמירות, שתי עבירות של שימוש במסמך מזויף, שתי עבירות של התחזות כאדם אחר במטרה להונות ושתי עבירות של ניסיון לקבל דבר במרמה. הנאשמים לאחר תכנון חברי יחדיו כדי לבצע מרמה מול מוסד אקדמי במטרה להשיג פטור מלימודי אנגלית עבור נאשם 2. לצורך קידום התוכנית השניים זייפו תעודת זהות, לאחר שהחליפו את תמונתו של נאשם 2 בתמונתו של נאשם 1, והנאשם 1 התחזה לנאשם 2 בעת שהגיע למבחן. חומרה יתירה היא בכך, שהנאשמים חזרו על מעשיהם פעמיים ולא חדלו מהניסיון לרמות את המוסד להשכלה גבוהה, לאחר כישלון הניסיון הראשון. מעשי הנאשמים פגעו בשורה של ערכים חברתיים מוגנים ובכלל זה אמון הציבור במערכת ההשכלה הגבוהה ובערך המוגן של טוהר המידות והבחינות.

לטעמי, עבירות מרמה אלו אינן מאפשרות ביטול הרשעת הנאשמים מבלי לפגוע פגיעה מהותית ביתר שיקולי הענישה והאינטרס הציבורי המחייב תגובה עונשית הולמת למעט מקרים חריגים ביותר. הניסיון לפגוע בטוהר הליך הבחינות ובמוסד להשכלה גבוהה בדרך של מרמה אינו עולה בקנה אחד עם סיום ההליך ללא הרשעה מבלי לפגוע בשיקולי הענישה. זאת ועוד, העבירות שביצעו הנאשמים נוגעות באופן ישיר לסוגיית יושרם האישי. בשורה ארוכה של פסקי דין נקבע כי ככלל אין להורות על ביטול הרשעה במקרים כגון דא (רע"פ 5949/17 אמר נ' מדינת ישראל (25.7.17), עפ"ג 40626-01-20 מדינת ישראל נ' בלחסן ואח' (16.7.20), עפ"ג 47817-04-18 ריבי נ' מדינת ישראל (1.9.7.18)).

עוד אפנה לעפ"ג 59886-05-17 אלירז נ' מדינת ישראל (31.10.17). באותו מקרה בוצעו עבירות דומות, כאשר הנאשם ניסה לקבל במרמה ציון בחינת אמירים באנגלית באמצעות אדם אחר, תוך התחזות ושימוש בתעודת זהות מזויפת. במקרה זה קבע בית המשפט המחוזי כי: "סטייה מטוהר הבחינות במוסדות להשכלה גבוהה פוגעת הן בערכים של יושר והגינות, הן בתוקף ומעמד התארים הניתנים על-ידי המוסדות, והן בשוויון בקרב הסטודנטים. העבירות שביצעו המערערים ראויות לגינוי והוקעה בדרך של הרשעה בדין".

כך גם הנאשמים לא עמדו בתנאי השני של הלכת כתב. הנאשמים טענו כי הותרת הרשעתם תוביל לפגיעה ביכולת התעסוקה שלהם, כאשר בעניינו של נאשם 1 לא צורפה כל ראיה המבססת את הטענה ובעניינו של נאשם 2 הוגש מסמך לפיו קבלתו של הנאשם לעבודה מותנית באי רישום פלילי. מעבר לכך לא הוגשה כל ראיה או אסמכתא המבססת את אי יכולתם של הנאשמים להיקלט למעגל התעסוקה. יודגש כי הנאשם 2 לא הציג כל ראיה שהוא אינו יכול להיקלט למשרות נוספות חוץ ממשרות אבטחה. שנית, החשש שהעלו הנאשמים הנו אינהרנטי לכל הרשעה, ואינו חריג בעניינם.

בהקשר זה אדגיש, כי הכלל הוא שאין די בחשש כללי וערטילאי לפגיעה בעתיד הנאשמים, אלא יש להוכיח פגיעה ממשית וקונקרטית שעלולה להיגרם להם בעקבות הרשעתם או כי היא תפגע בשיקומם (ע"פ 8528/12 צפורה נ' מדינת ישראל, רע"פ 9118/12 פריגין נ' מדינת ישראל (1.1.13)), דבר שכאמור לא הוכח במקרה דנן. משכך, לא הוכח כי הרשעתם של הנאשמים תוביל לפגיעה ממשית וספציפית בהם או בשיקומם באופן הגובר על האינטרס הציבורי שבהרשעה בעבירות בהן הורשעו. זאת ועוד, לא נעלמה מעיני המלצתו של שירות המבחן להימנע מהרשעתם של הנאשמים, אולם כפי שכבר נפסק לא אחת:

"יש אמנם לייחס חשיבות רבה לתסקיר שירות המבחן, אשר מספק תמונה עשירה ומקצועית ביחס להיבטים שעליהם הוא מופקד. ואולם, אין לראות בהמלצתו של שירות המבחן הכרעה שיפוטית. הכרעה זו מסורה אך ורק בידיו של בית המשפט, אשר בסמכותו לשקול את מכלול השיקולים הרלוונטיים באשר לעונש שיש להטיל על נאשם" (רע"פ 5023/18 בדיר נ' מדינת ישראל (28.06.18)).

אשר על כן, באיזון של כל השיקולים שפירטתי לעיל, שוכנעתי, כי אין לראות מקרה זה בין אותם מקרים יוצאי דופן המצדיקים את ביטול הרשעת הנאשמים. משכך, לא מצאתי מקום לבטל את הרשעתם של הנאשמים. מתחם העונש ההולם:

בית המשפט קובע את מתחם העונש ההולם, בהתחשב בעבירה ובנסיבות הקשורות בביצועה. לפי סעיף 40ג(א) לחוק העונשין מתחם העונש ההולם ייקבע בהתאם לעיקרון ההלימה, שביישומו על בית המשפט להתחשב בערך החברתי שנפגע מביצוע העבירה, במדיניות הענישה הנהוגה ובנסיבות הקשורות בביצוע העבירה (ע"פ 8641/12 מוחמד סעד נ' מ"י (5.8.13)).

הערכים החברתיים המוגנים שנפגעו כתוצאה מביצוע העבירות על ידי הנאשמים עניינם בשמירה על האינטרס הציבורי בהגנה על טוהר המידות והבחינות ועל ניקיון הכפיים, בשוויון בין נבחנים, במעמדם של מסמכי זהות רשמיים ותעודות המעידות על השכלה.

באשר לנסיבות הקשורות בביצוע העבירות עולה כי העבירות בוצעו לאחר תכנון, כאשר הנאשמים סיכמו כי נאשם 1 יבחן במקום נאשם 2 בבחינה על מנת שיוכל לקבל במרמה פטור מלימודי אנגלית. בהתאם לכך, זייפו הנאשמים את תעודת הזהות של נאשם 2, בכך שהחליפו את תמונת נאשם 2 בתמונה של נאשם 1. נאשם 1 השתמש בתעודת זהות מזויפת וניגש פעמיים בשמו של נאשם 2 למבחני אמיר.

מדובר בהתנהלות חמורה של הנאשמים אשר מטרתה להערים על מוסד לימודי, תוך שימוש בתעודת זהות מזויפת והזדהות של נאשם 1 כנאשם 2 בכזב. חומרה יתירה יש לראות בכך שמעשי המרמה חזרו על עצמם, כאשר הנאשמים במקום לחדול ממעשיהם לאחר שהבחינה הראשונה העלתה חשד למרמה, בחרו בתעוזה רבה לשוב על מעשיהם המרמתיים.

יש להדגיש כי הניסיון של הנאשמים לרמות את המוסד להשכלה גבוהה כשל לא בשל חרטה של מי מהנאשמים, אלא כי המרמה התגלתה תוך כדי הבחינה השנייה.

אומנם, ניסיונות הנאשמים לקבל דבר במרמה (ציון במבחן אמ"ר) כשל ולא נגרם נזק בפועל, אך במעשיהם של הנאשמים היה קיים פוטנציאל לגרימת הנזק, והתעודה והציון בה שהיה מקבל נאשם 2 לא הייתה משקפת את הידע שלו.

בשים לב, לתכנון שקדם לביצוע העבירות, התעוזה בביצוע העבירות והחזרתיות על המעשים הפליליים, אני קובעת כי הפגיעה בערכים המוגנים היא ממשית. מדיניות הענישה הנהוגה:

· ברע"פ 5949/17 משה אמר נ' מדינת ישראל, (25.7.17) המבקש הורשע בביצוע עבירות של סיוע וזיוף מסמך, שימוש במסמך מזויף והתחזות לאחר בכוונה להונות. לבקשתו של האחר, הסכים המבקש תוך התחזות לאחר ושימוש בתעודת זהות מזויפת להיבחן בבחינה באנגלית במכללה במקומו של האחר. נדחתה בקשת המבקש להימנע מהרשעה והוא הורשע. בית המשפט קבע כי מתחם העונש ההולם נע בין מאסר על תנאי עד לשירות לתועלת הציבור בהיקף נרחב, בצד מאסר על-תנאי וקנס. על המבקש הוטל עליו עונש של חודשיים מאסר על תנאי וצו מבחן למשך שנה. ערעור המבקש לבית המשפט המחוזי נדחה וכך גם בקשת רשות ערעור שהגיש לבית המשפט העליון.

- בעפ"ג 40626-01-20 מדינת ישראל נ' בלחסן (16.7.20), אליו הפנתה המאשימה, הנאשמת 1 הייתה אמורה לגשת לבחינת אמיר"ם, בחינת מיון באנגלית הנדרשת במוסדות להשכלה גבוהה. היא פנתה לנאשמת 2 שתיבחן במקומה. הנאשמת 2 שלחה את תמונתה לנאשמת 3 שהעבירה אותה לנאשמת 1, אשר זיפה תעודת הזהות כך שהדביקה את תמונתה של נאשמת 2 על תעודת הזהות שלה. נאשמת 2 הגיעה לבצע את הבחינה והגישה את תעודת הזהות המזויפת, אך לאור חשדה של נציגת המרכז הארצי לבחינות התוודתה נאשמת 2 על מעשיה. בית משפט השלום הרשיע את הנאשמות בעבירות מרמה ולאחר הוגשו תסקירים בית המשפט החליט על ביטול הרשעת שלושת הנאשמות. המדינה הגישה ערעור על ביטול ההרשעה של נאשמות 1 ו-2 אשר התקבל, הנאשמות הורשעו, ובית המשפט הוסיף בנוסף לעונש של של"צ גם רכיב של מאסר על תנאי.
- בת"פ 63845-02-22 מדינת ישראל נ' אלירן בן לולו (6.9.23), אליו הפנתה המאשימה, הנאשם הורשע בעבירה של התחזות כאדם אחר בצוותא ובניסיון לקבל דבר במרמה בצוותא. הנאשם התחזה לאחר לצורך ביצוע קורס נהיגה מונעת. ההגנה זנחה את עתירתה לביטול ההרשעה. נקבע כי מתחם העונש ההולם נע בין תקופת מאסר קצרה לריצוי בעבודות שירות ובין 10 חודשי מאסר לצד רכיבי ענישה נלווים. בית המשפט החליט לסטות ממתחם העונש ההולם משיקולי שיקום של הנאשם ושיקולי משפחתו שתלויה בו. לפיכך, הוטל על הנאשם 6 חודשי מאסר על תנאי ו-300 שעות צו של"צ.
- בת"פ 43886-12-17 מדינת ישראל נ' פלגשוילי (27.3.18), אליו הפנתה המאשימה, הנאשם הורשע בעבירה של ניסיון לקבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות. הנאשם הגיע לבחינה לקבלת רישיון נהיגה ונעזר באחר שנתן לו את התשובות לבחינה באמצעות אוזניה שהותקנה באוזנו של הנאשם. נקבע כי מתחם העונש ההולם נע בין 4 חודשי מאסר שיכול וירוצו בעבודות שירות ועד 9 חודשי מאסר בפועל. על הנאשם נגזרו 6 חודשי מאסר בעבודות שירות וענישה נלווית.
- בת"פ 16798-08-19 מדינת ישראל נ' קיעאן (15.3.23), אליו הפנתה המאשימה, הנאשם הורשע בעבירה של ניסיון לקבל דבר במרמה. הנאשם סיכם עם אחרים כי ישלם להם כסף בתמורה לכך שיעזרו לו לעבור במרמה את מבחן התיאוריה לקבלת רישיון נהיגה לרכב כבד. במהלך הבחינה שידרו האחרים לנאשם את התשובות הנכונות למבחן. נקבע כי מתחם העונש ההולם נע בין מספר חודשי מאסר הניתנים לריצוי בעבודות שירות ועד שנת מאסר ועונשים נלווים. על הנאשם הוטלו 5 חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות, מאסר על תנאי וקנס.

· בת"פ 43790-05-18 מדינת ישראל נ' מוגרבי (10.3.20) הנאשם סיכם עם אחרים, שיסייעו לו לעבור במרמה את מבחן התאוריה. הנאשם התקין בעזרת האחרים על גופו ציוד טכנולוגי באמצעותו העביר אחר לנאשם את התשובות לבחינה. נקבע מתחם הנע בין שלושה חודשי מאסר בעבודות שירות ועד ל-12 חודשי מאסר בפועל, זאת לצד מאסר מותנה, קנס ופסילת רישיון נהיגה. בית המשפט גזר על הנאשם 3 חודשי מאסר לריצוי בדרך של עבודות שירות, מאסר מותנה, קנס כספי בסך 1,500 ₪, וצו מבחן למשך שנה.

· בת"פ 19469-11-20 מדינת ישראל נ' אולג טימושנקו ואח' (5.12.21) נדון עניין דומה לענייננו. הנאשמים הורשעו בשתי עבירות ניסיון קבלת דבר במרמה ובעבירות זיוף, ונאשם 2 הורשע בנוסף בשתי עבירות שימוש במסמך מזויף ובשתי עבירות התחזות כאדם אחר. הנאשמים הם חברים קרובים. הנאשם 1 נרשם ללימודים אקדמאיים והיה עליו להיבחן בבחינת אמי"ר, שהצלחה בה מקנה פטור מלימודי השפה האנגלית. סמוך למועד הבחינה, הנאשמים סיכמו ביניהם כי נאשם 2 יתחזה לנאשם 1 ויגיש במקומו לבחינה. לשם כך זייפו הנאשמים את תעודת הזהות של נאשם 1 כך שהוציאו ממנה את תמונתו והניחו במקומה את תמונתו של הנאשם 2. נאשם 2 נרשם לבחינה בכזב בשמו של נאשם 1 באמצעות תעודת הזהות המזויפת, שנותרה בעת הבחינה בידי המשגיח, ונבחן במקום ובשם הנאשם 1. בעקבות החשד למרמה זומן הנאשם 1 לבחינה חוזרת וגם לבחינה זו ניגש הנאשם 2 במקומו של הנאשם 1. הנאשם 2 הזדהה שוב בשמו של הנאשם 1 באמצעות תעודת הזהות המזויפת, ועשה את הבחינה בשנית וחתם על טופס המבחן ומסמכי הרישום בשמו של הנאשם 1. קצינת הביטחון הבחינה בחוסר התאמה בין מסמכי הזהוי של נאשם 1 כפי שהופיעו במדור ההרשמה לתעודת הזהות המזויפת שעמה ניגש הנאשם 2 לבחינה ובשל כך הוזמנה משטרה למקום, ובשלב זה הודה הנאשם 2 כי התחזה לנאשם 1. בית המשפט דחה את עתירת הנאשמים לביטול ההרשעה וקבע כי מתחם העונש ההולם נע בין שירות לתועלת הציבור למספר חודשי מאסר בעבודות שירות לצד מאסר מותנה. מאחר ובטיעוניה ביקשה המאשימה לגזור על הנאשמים עונשי שירות לתועלת הציבור בלבד, בית המשפט לא גזר עליהם מאסרים מותנים. על כל אחד מהנאשמים נגזר צו של"צ, וצו מבחן. ערעור שהגיש המערער נדחה (עפ"ג 42952-01-22).

· בת"פ 2224-07 פרקליטות מחוז צפון פלילי נ' מחאג'נה (16.12.08), הנאשם הורשע בעבירות של קשירת קשר לביצוע פשע, זיוף בנסיבות מחמירות, ניסיון קבלת דבר במרמה, שימוש במסמך מזויף והתחזות כאדם אחר. הנאשם קשר קשר עם אחר ולפיו ייבחן הנאשם במקום האחר במבחני אמי"ר. במסגרת הקשר ולשם קידומו, הנאשם קיבל מהאחר את תעודת הזהות שלו לשם זיופה. הנאשם הביא לזיופה של תעודת הזהות של האחר ובהתחזותו לו, נבחן במקומו במבחני אמי"ר תמורת 3,000 ₪. האחר זומן למבחן חוזר בעקבות חשד למרמה אך נמנע מלהתייצב אליו. בהמשך האחר מסר תעודת זהות על שמו לנאשם וזה שב ונבחן בשם האחר תוך הצגת תעודת זהות מזויפת והאחר שב ושילם לנאשם 3,000 ₪ תמורת המבחן שנבחן במקומו. נדחתה עתירה לביטול הרשעה. בית המשפט הטיל על הנאשם מאסר על תנאי, צו של"צ וצו מבחן.

לאחר ששקלתי את מכלול השיקולים המעוגנים בסעיף 40ג(א) לחוק העונשין כפי שפירטתי אותם לעיל, אני קובעת כי מתחם העונש ההולם נע בין צו של"צ וענישה צופה פני עתיד למספר חודשי מאסר שבמקרים מתאימים ניתן לרצות בעבודות שירות.

חריגה ממתחם העונש ההולם:

בענינים של הנאשמים לא מצאתי כי קיימות נסיבות המצדיקות חריגה ממתחם העונש ההולם לא לחומרא, ולא לקולא.

באשר לעונשם של הנאשמים בתוך מתחם העונש ההולם אותם קבעתי לעיל:

לקולא, שקלתי את הודאתם של הנאשמים בעובדות כתב האישום, כאשר המחלוקת בין הצדדים הייתה משפטית בלבד, נטילת האחריות על מעשיהם והבעת החרטה.

עוד שקלתי את העובדה כי הנאשמים ללא עבר פלילי, אשר עומדים לראשונה בחייהם לדין פלילי.

כן שקלתי את השיהוי בהליך כאשר העבירות בוצעו בשנת 2019, אך כתב האישום הוגש רק בחודש אוקטובר בשנת 2022.

עוד שקלתי את נסיבות חייו המורכבות של נאשם 2 ואת תרומתו הרבה לקהילה כעולה ממסמכים שהוגשו.

כך גם שקלתי את העובדה כי נאשם 1 הגיע עם פרוץ המלחמה ארצה מארה"ב, והוא תרם למדינה בכך ששירת מעל 300 ימי מילואים.

עוד נתתי דעתי לתסקירי שירות המבחן לפיהם הנאשמים גילו הבנה רבה להתנהלותם עוברת החוק, הכירו בחומרת מעשיהם והם חווים הרתעה משמעותית מההליך המשפטי. עוד התרשם שירות המבחן כי העבירות הן בגדר חריג לאישיותם של הנאשמים ומהלך חייהם.

לאור האמור, מצאתי לגזור על הנאשמים עונש ברף התחתון של מתחם העונש ההולם, כפי שעתרה לכך גם המאשימה בטיעוניה.

אשר על כן, אני גוזרת על כל אחד מהנאשמים את העונשים הבאים:

1. מאסר על תנאי בן 4 חודשים למשך 3 שנים, והתנאי הוא כי הנאשמים לא יעברו בתקופת התנאי אחת מהעבירות בהן הורשעו, ויורשעו בגינה.

2. צו של"צ בהיקף של 250 שעות.

בית המשפט מסביר לנאשמים את משמעות הצו, את מטרותיו ואת פרטיו ומזהיר את הנאשמים כי אם לא ימלאו אחר הצו בית המשפט יהיה רשאי לבטל את הצו ולהטיל עליהם עונש נוסף על העבירות המקוריות במקום צו שירות.

3. צו מבחן למשך 18 חודשים במסגרתו ישולבו בטיפול במסגרת שירות המבחן.

מובהר לנאשמים כי עליהם לשתף פעולה עם שירות המבחן לרבות המשך טיפול בו ישולבו, ואם לא יעמדו במבחן, יוחזר עניינם לדין בבית המשפט ודינם ייגזר מחדש.

שירות המבחן יגיש תוך 45 ימים את תכנית השל"צ לאישור בית המשפט.

המזכירות תעביר את גזר הדין לשירות המבחן למבוגרים.

זכות ערעור תוך 45 יום מהיום לבית המשפט המחוזי בחיפה.

ניתן היום, כ"ה ניסן תשפ"ה, 23 אפריל 2025, במעמד הצדדים.